

azonban önöket, akik a kiskisgazdapárnak mindig a pillérei voltak, hogy két szempont áll előttem: a kiskisgazdapártot megtartani és azt el nem engedni súlyosítani. Ha még ennek is hatalmas ellenségei vannak az országban, akkor a jószág-nak nincs helye, akkor radikálisabb eszközökhöz kell nyulni és azon mérsékelt politikát, amit a kiskisgazdapárt követ, teljes egészében végre kell hajtani. A politikában kövessétek azokat, akiket odaállítottatok politikát csinálni, fejezte be beszédét a miniszter.

Ezután Pesthy Pál igazságügyminiszter mondott hosszabb beszédet.

Vázsonyi kéthónapi pihenő után ismét dolgozni kezd.

Vasárnap este hazaérkezett Vázsonyi Vilmos, aki két hónapig Olaszországban pihent. Vázsonyi már kedden reggel megjelenik a nemzetgyűlés ülésén.

Interpelláció a tőzsdei helyzet ügyében.

Szilágyi Lajos nemzetgyűlési képviselő, értesülésünk szerint, sürgős interpellációra kért engedélyt a tőzsdei helyzet és a Szaldmi-botrány ügyében. Amennyiben az elnök az engedélyt megadja, Szilágyi már szerdán, vagy csütörtökön el is mondja interpellációját.

Castiglioni 15 milliárdot fizet a Depositenbanknak.

Budapest, október 13. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A tegnapi napon egész a késő éjszakai órákon tárgyalások voltak Castiglioni és a Depositenbank között. A tárgyalások eredménye szerint — amely azonban még nem végleges — Castiglioni kötelezi magát, hogy részletekben 15 milliárd koronát fizet a Depositenbank vagyonállagának, de a most még függőben lévő pörökből a bankra hárítható összes veszteségeket is fedezi. A tárgyalások

fonalát B. Rossi igazgató megérkezésekor újból felveszik.

Mindettől eltekintve, most már az osztrák igazságügyi hatóságoktól függ, hogy a büntető-eljárást fenntartják-e, vagy sem. Értesülésünk szerint egyébként az olasz kormány a bécsi hatóságokra súlyos befolyást gyakorolt, mert a Banca Commerciale és Toepflitz vezérigazgató ellen is éles támadás indult meg.

Erélyes rendszabályok a szegedi tanoncoktatás biztosítására

Szeged, október 13. (Saját tudósítónktól.) A város tanácsa — úgy látszik — erős kézzel rendet akar végre teremteni a szegedi tanoncoktatás már-már botránybafuló ügye körül. Hétfői ülésén a felügyelő-bizottság javaslatára elhatározta, hogy ingyenes tanoncoktatásra kötelezi azokat a városi tanulókat, akik hetenkint a szabályszerű harminc óránál kevesebbet tanítanak. Így talán remélhető, hogy október derekán megkezdhetik végre a már szeptemberben beirt iparos- és kereskedőtanoncok oktatását.

Az iparostanonciskola felügyelő-bizottsága dr. Tonelli Sándor kamarai főtitkár elnökletével vasárnap ülést tartott, amelyen dr. Somogyi Szilveszter polgármester, aki a napokban fenntárt ebben az ügyben a kultuszminisztériumban, részletesen ismertette a minisztérium álláspontját. Elmondotta, hogy a minisztérium főfogása szerint azok a tanítók, akik a szabályszerű heti harminc óránál kevesebbet tanítanak, minden ellenszolgáltatás, vagy külön óradíj nélkül kötelezhetők arra, hogy annyi órát adjanak az iparos- és kereskedőtanoncoknak,

amennyivel kevesebbet adnak harmincnál rendszer iskolájukban. A kultuszminiszter ilyen értelmű rendelete már régebben megjelent, a város hatósága eddig azért nem alkalmazta, mert remélte, hogy a tanítók méltányos óradíjakért önként vállalkoznak a tanoncoktatás ellátására. Az érdekelt szegedi tanítók körében azonban most olyan mozgalom indult, hogy csak akkor vállalkoznak a tanoncoktatásra, ha a város minimálisan egy aranykorona óradíjat, — tizenhátezer papírkoront — fizet. A múlt évben ezzel szemben hatézer korona óradíjat kaptak.

A szegedi tanfelügyelőség szerint a városi iskolák tanítóinak nagyrésze nem tanít hetenkint harminc órát, van olyan több, akinek óraszámja még a huszat sem éri el, napi elfoglaltságuk tehát csupán három-négy óra. Abban az esetben, ha minden tanító adna hetenkint harminc órát, akkor kétszázharminc heti órafélesleg mutatkozna. A tanonciskolai tanterv szerint hetenkint 171 közismereti és 117 rajzóra szükséges, a városi elemi iskolák tanítóinak heti óraféleslegéből tehát a közismereti

órak bőven kielégelnék.

A felügyelő-bizottság úgy határozott, hogy átír a tanácshoz és kéri a szabadidő tanítókat tanoncoktatásra való kirendelését és javasolja, hogy a rajztanítás ellátására kérje fel a város a felsőiparispoli tanárait és egyezzen meg velük méltányos óradíjban. Az ipariskolai tanárokkal ugyanis a város hatósága nem rendelkezhetik és így ingyenes óraadásra nem kötelezheti őket. A felügyelő-bizottság többsége úgy határozott, hogy nem javasolja az órafélesleges tanítók ingyenes kirendelését, mert az ingyenes óraadásra kötelezett tanítók ambíciójával nem tanítandók, ezért méltányos jutalomdíj megszavazását javasolta a tanácsnak.

A tanács hétfőn foglalkozott a felügyelő-bizottság átiratával és hosszú vita után úgy határozott, hogy a bizottság javaslatát elfogadja azzal a változtatással, hogy a kirendelendő tanítók számdra nem állapít meg semmiféle külön jutalomdíjat. A tanácsnak ugyanis az volt az álláspontja, hogy ma, az ország és a város pénzügyeinek szanálása idején, amikor minden közalkalmazottól fokozott munkát és meghosszabbított munkaidőt kívánnak, amikor a városi adóhivatal alkalmazottai a hivatalos órákon túl, a délutáni órákban is bejáznak hivatalaikba és minden külön díjazás nélkül dolgoznak, akkor a napi három-négy órai elfoglaltságu tanítók sem kívánhatnak azért a munkáért külön díjazást, amely a szabályszerű kereteket nem lépi túl. A tanács határozatáról azonnal értesíti a tanfelügyelőséget és Antal Dénest, a tanonciskola új igazgatóját. Reméli a tanács, hogy ilyen szigorú rendszabályok után a jövő héten már minden akadály nélkül megkezdhetik a már régebben beiratkozott tanoncok oktatását.

A tanács elhatározta azt is, hogy a tanonciskola lemondott igazgatójának, Fűrész Nándornak, aki évtizedeken keresztül intézte a tanoncoktatás ügyeit, megleghangu átiratban mond köszönetet.

Török egyetemi hallgatók Budapestén. Kedden délután fél 2 órakor érkeznek meg a keleti pályaudvarra a török egyetemi hallgatók. A Máv. külön vagont küldött el értük a határra. A pályaudvaron ma délután fogadják a török vendégeket, akik egy háromtagú küldöttséget küldenek tisztelegni a budapesti török küldöttséghez, a többiek pedig a MEFHOSZ helyiségeibe mennek, ahonnan az egyes családokhoz mennek szállásra, vagy ellátásra. A török diákok mintegy két heti késéssel érkeztek Budapestre, mert Romániában, talán politikai célzattal, hosszas vendéglátásban volt részük.

Anatole France.

I.

Jerome Coignard abbé a kecskelábu asztal mellett éppen egy serleg tavalyi burgundit hörpintett föl és Nyársforgató Jakabnak a pillanat boldogságáról és az örökkévalóság szomorúságáról kezdett elmélkedni, amikor a tourainei futár Anatole France elmúlását jelentette. Coignard abbé nem habozott megtölteni a serleget, amelyben az októberi nap aranyában csillogott a drága nedű bibora és miközben a szép korcsmárosnéra jelentős pillantást vetett, ezeket mondotta:

— Jó mesterünk már túl van a földi élet minden baján és viszontagságán és ezen csak örülni lehet a bölcsnek, akinek filozófiáját a halál sugalmazza és aki tudja jól, hogy a szépségnek milyen rút sorsa van ezen a földön. Az Ur, akinek teremtését ő tovább folytatta, meglehetősen gazdagította, bizonyára jobbára ülteti őt, aki annyi gyönyörű lapot szentelt az első remetéknél, a régi szent atyáknak és hitvallóknak, az assisi szentjeinek és aki lelke mélyén éppen olyan hívője volt az emberi jövőnek, mint ezek az elmúlt dicsők és nagyok az isteni multnak. És ami az isteni multat illeti, vajjon a domrényi szűz pásztorleány gyöngéd és hősies alakját ki támasztotta föl valóságosabb erővel és bájjal, mint ő, nagy kétkötetes művében, amelyben kiengesztelt Jeanne d'Arc szellemét, amelyet Shakspeare az alvilágba küldött, Schiller az égbe emelt és G. B. Shaw éppen mesterünk szellemében rehabilitált, miután szent egyházunk is elkésve sietett ezzel!

Anatole France, a mi kedves mesterünk és derék teremtnök a legjobb írók és a legbájosabb emberek egyike volt e világon, amely most háborút csinált és én őszinte, mély meghatottsággal üritem ki ezt a serleget, arra az epére és ecetre gondolva, amellyel a világ megváltóit minden időben és minden helyen kínálni szokták, de arra az édességre és kedvességre is gondolok, amely Anatole France urunk szelleméből áradt a földre, amely a hibli méz gyönyörűségét és a falernumi bor mámorát nyújtotta minden hívőnek és hitetlennek. És aki őt

olvasta az mind hívője lett neki...

II.

Brotteaux, a filozófus, kopott kabátjában és derűs kedélyével éppen kedves Lucretiusát lapozgatta padlásszobájában csöndjében, amikor Anatole France eltávozásáról értesült.

— Igaz ember volt és ez többet jelent, mintha valakinek kitűnő stilusa van. Bár én úgy gondolom, hogy az igaz emberiség valahogy együtt jár a kitűnő stílussal. Buffon is így mondotta, ha nem csalódom és Anatole France valóban a régi rómaiak módján tudta kifejezni, ami szívében fektet és ami elméjét foglalkoztatta. Volt benne valami a görög szépségből, amely Ronsard és Racine sorait beragyogta, mint a felkelő nap fénye a pároszi és pentelikoszi márványokat és volt benne valami a görög derűből, ami Andre Chénier barátunk legszebb stírofaiban tündökölt. És igazságos volt, ami az egyetlen erény a földön, ahonnan Astrea oly régen és talán örökre eltávozott. Igazságos volt még a Nagy Forradalommal szemben is, amelynek becsületes fia maradt és amelynek valódi folytatásáról álmodott az éber és munkás öregség alkonyati óráiban. Elválhatatlan Lucretiusom neki is állandó olvasmánya volt, vigasztalója és bátorítója a nagy Kérdés előtt, melynek kapuja most megnyílt előtte és amelyen túl már ő is tudja a sokszor és nagyon is zaklató Feleletet.

III.

Monsieur Bergeret professzor, a vidéki liceum tanára, a szilfák alatt sétálgatott éppen, amikor Anatole France halálát hozta a rádió. A professzor Vergiliusát becsukva, ezeket mondotta tanítványának:

— A gall szellem egyik legtisztább és legnemesebb képviselője távozik vele az elizeumi mezőkre. Rabelais várja, harsány kacajjal, Montaigne fogadja, kételkedően bólogatva, Voltaire üdvözlj, udvarias mosolygással és Sainte Beuve is elismeri, hogy teljes joggal foglalhat helyet a francia Parnasszuson. Nem teremtett annyira élő embereket, mint Balzac, ez az isteni mészáros, nem látta olyan véres valóságban a világot, mint Zola,

ez a csodálatos mozdonyvezető, nem irt olyan tömör és egyedül lehetséges mondatokat, mint Flaubert, ez a rendkívüli eszteregályos, de korának, ennek a sirba induló és újjászületni akaró világnak tökéletes és maradandó kifejezője volt. És szeretetreméltó volt mindennek feletti és ma, amikor annyi gyűlölet és annyi hitványság ordít és gyilkol és rabol a siralomnak e völgyében, ez is valami, sőt több ennél: érdem és dicsőség!

IV.

Crainquebille, a mozgó utcai árus, a szegény nagyvárosi proletár, aki alig tud írni és olvasni, éppen megint börtönében ült, amikor hírül hozta neki egyik rabtársa, aki öntudatos munkás, Anatole France elvtárs halálát. Sokat és szépen beszélt neki a nagy író és ember műveiről, a pingvinek szigetéről, a fehér kőről, a jobb idők felé haladó beszédeiről, a párttűt angyalokról, úgy, hogy végül is a fáradt és beteg Crainquebille elszenderedett. Az igazak álmában megjelent neki a tömlőc homályában egy fényes jelenség, egy szép fehérszakállas öreg ember, vörös fezenben, szelid és meleg mosolyával, megölelte az álmodó rabot és tulvilági hangon suttozta neki:

— Ne félj testvér, szabad lesz a jövő!

És Crainquebille nyugodtan és boldogan, bizakodóan és bátorságosan álmodik tovább a börtön mélyén.

V.

A kiméi énekes, Judea helytartója, Thais, Gallio, szent Klára, Farinata degli Uberti, Coignard, Brotteaux, Sylvestre Bonnard, Bergerat, a mult, a jelen, a jövő, Franciaország és az Emberiség, a szépség, jószág, igazság, a költészet és tudomány, a pogányság és kereszténység szellemei állanak ma diszórseget a ravatal mellett, amelyen a nyolcvan éves aggastyán fekszik és nevét az örök Róma éppen olyan meghatóttan és hálásan ejti ki, mint az új Moszkva, a régi London, Szeged, Newyork, Sanfrancisco és Yokohama!

Csak a butaság és gonoszság nem tud megbocsátani neki, aki okos volt és szelid. Mint a kigyók és galambok az evangélium igéi szerint.

Juhász Gyula